

STIFTELSEN AURORA

Sluppen barnehage

Årsplan 2020-2021

Innledning

Sluppen barnehage feiret 30 år i 2019. Vi er tre barnehager i Stiftelsen Aurora, som har som formål å drive barnehager for Sintef-ansatte i Trondheim. Sluppen barnehage er en 4-avdelings barnehage. Avdeling Smørblomst, for 9 barn i alderen 1-2 år. Avdeling Blåklokke, for 12 barn i alderen 2-3 år, og avdeling Hvitveis og Hestehov, for barn i alderen 3-6 år, 18 barn pr. avdeling.

Sluppen barnehage har en fin beliggenhet med stor lekeplass, og utenfor gjerdet har vi Smidalen og turstier langs Nidelven. Vi har en grunnbemanning på 15,5 årsverk.

Vi har en godt faglig kvalifisert personalgruppe og et godt samarbeidsklima.

Vi er en IA-bedrift, sertifisert med Grønt flagg, kompetanse i Marte-meo kollegaveiledning, kollegaveiledning, og vi tilbyr ICDP-foreldreveiledning.

Innholdsfortegnelse

Lovverk og føringer fra myndighetene og kommunen	s. 4
Barnehageloven, barnehagens formål.....	s. 4
Barnehageloven, barnehagens innhold.....	s. 5
Rammeplan for barnehagen.....	s. 6
Stein, saks, papir.....	s. 6
Fra barnehage til skole.....	s. 7
Barnehagens verdigrunnlag.....	s. 7
Arbeidsmåter.....	s. 12
Progresjon.....	s. 13
Digital praksis.....	s. 13
Barnehagens arbeid med formål og innhold.....	s. 14
Hvordan synliggjøre at barns og foreldres medvirkning bringes inn i planleggingsarbeidet, og hvordan barnehagen vurderer sitt pedagogisk arbeid.....	s. 21
Hvordan barnehagen arbeider med tilvenning av nye barn, samt ivaretar samarbeid og sammenheng med skolen	s. 25
Barnehagens årshjul.....	s. 27
Fagområdene.....	s. 28

Lovverk og føringer fra myndighetene og kommunen

Barnehageloven paragraf 1, Barnehagens formål

-Barnehagen skal i samråd og forståelse med hjemmet ivareta barns behov for lek og omsorg, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, nestekjærlighet og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

-Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger

-Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeider alle former for diskriminering.

Barnehageloven paragraf 2, Barnehagens innhold

-Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet

-Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter

-Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur

-Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap.

-Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter.

-Barnehagen skal ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon, og bidra til å utjevne sosiale forskjeller.

-Gjennom rammeplanen fastsetter Departementet regler for barnehagens innhold og oppgaver. Barnehagens eier skal tilpasse rammeplanen til lokale forhold.

-Samarbeidsutvalget i barnehagen fastsetter en årsplan for den pedagogiske virksomheten, med utgangspunkt i Rammeplanen for barnehagen.

Rammeplan for barnehagen

Stortinget har fastsatt overordnede bestemmelser om barnehagens innhold og oppgaver i lov 17. Juni 2005 nr 64. Rammeplanen er en offentlig vedtatt læreplan som gjelder for alle barnehager i Norge. Rammeplanen er en forskrift til barnehageloven som beskriver mer detaljert hva barnehagen skal inneholde og hvilket ansvar personalet har. Alle barnehager skal bygge sitt arbeid på det som står i Rammeplanen.

Stein, saks, papir

Høsten 2018 vedtok bystyret en handlingsplan mot mobbing, vold og seksuell trakassering blant barn og unge. Dette er en strategi for å utvikle sterkere fellesskap blant alle kommunens innbyggere. I barnehagen innebærer dette at vi skal jobbe for sterkere fellesskap, og at alle barn skal kjenne seg som en del av barnegruppa og miljøet rundt.

Fra barnehage til skole og sfo

Bystyret vedtok høsten 2018 en plan for overgangen mellom barnehage og skole, der målet er å sikre en trygg og sikker overgang mellom barnehage og skole for alle barn i kommunen. Gjennom det siste barnehageåret er skolestarterne samlet i "Storklubben", 3 dager i uken, og har et tilpasset pedagogiske opplegg med utgangspunkt i planen "fra barnehage til skole". Skolen på sin side skal sikre kontinuitet i barnas læringsprosesser ved å ta hensyn til det barnet har lært i barnehagen og barnets erfaringer.

Barnehagens verdigrunnlag

Rammeplanen sier:

“Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Lek, omsorg, læring og danning skal sees i sammenheng.”

“Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse, og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen. Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse”.

Sluppen barnehages verdigrunnlag

Barn og barndom

En god barndom kjennetegnes i hovedsak av *trygghet, omsorg, lek* og anerkjennelse.

Trygghet er grunnmuren for en god barndom. Uten trygghet vil ikke barnet utforske omverdenen eller delta i lek, og heller ikke oppleve mestring. Måten vi tilrettelegger for trygghet i barnehagen er tilvenning. Vi bruker god tid til å bli kjent med barnet og arbeider for hvert barn ut ifra deres forutsetninger. Trygghet ligger i gode relasjoner. Derfor er det viktig at voksne er i lek og

samspill med barnet, og tilrettelegger for god lek og samspill mellom barna seg imellom. Når tryggheten er etablert hos barnet vil det være naturlig å utforske omgivelsene og prøve nye ting. Dette kan knyttes opp mot mestring, som også er en viktig del av barndom; man må kunne prøve og feile, og føle akkurat passe motstand til at man opplever mestring i oppgaven man utfører. *Omsorg* innebærer mye. Først og fremst viser man omsorg gjennom kjærlighet, nærhet og trøst, men også gjennom respekt. Respekt for barn viser man gjennom anerkjennelse og likeverd. Anerkjennelse viser man ved å være forståelsesfull og sette ord på det man opplever og føler. På denne måten utvikler man også empati. Empati er viktig når man skal etablere vennskap og være en god lekekamerat.

Grunnmuren for en god barndom er trygghet, men essensen i en god barndom er *leken*

Lek og læring

Det er gjennom leken man får venner og lærer om livet og seg selv. Leken er en naturlig del av barndommen. Vi som jobber i barnehagen må være til stede for å hjelpe barna inn og gjennom leken, vi må gi rom for prøving og utfordring, og veiledning ved behov. Tilgjengelige og deltakende voksne har altså mye å si for barnas lek. Det betyr ikke at leken skal være voksenstyrt, men at den voksne er veiledende til hensiktsmessig lek. Leken skal skje på barnas initiativ og premisser.

Leken gir glede og er et mål i seg selv. Gjennom leken stimulerer barna den språklige, sosiale og motoriske utviklingen, og barna lærer mye om hvordan verden fungerer. Barna lærer hvordan man skal forholde seg til andre mennesker, og det knyttes tette vennskap, som er viktig for at barna skal trives i barnehagen. Når barn leker med hverandre bruker de språket sitt. De forhandler, finner frem til gode løsninger, lytter til hverandre og tar hensyn. Likeverd kommer til syne gjennom medvirkning. Barna blir hørt

ved at deres ytringer, forutsetninger og interesser blir anerkjent og tatt med i planlegging av aktiviteter og barnehagehverdagen generelt.

Barn lærer gjennom leken, men også gjennom dagligdagse gjøremål og situasjoner. Selv om barnet lærer masse gjennom leken, skal barnet oppleve leken som lystbetont og indremotivert. Læring i Sluppen barnehage er ikke preget av testing og kartlegging av hva barnet ikke kan, men stimulering til videre forskning og utvikling ut fra et glødende engasjement hos barna og den voksne som er sammen med barna.

En viktig del av lek og læring er følelsen av mestring. Vi kan sørge for at barna opplever mestring ved å la de få prøve seg selv i omgivelsene. Når et småbarn ikke kommer seg opp en bakke gir vi støttende ord og oppfordrer til å prøve en gang eller til, istedenfor å bare løfte opp barnet med en gang. Vi kan tilby støtte eller sette barnet på sporet av å selv se løsningen. Dersom utfallet ikke blir som tenkt vil vi være der til å ta imot barnet å hjelpe med å regulere og stå i eventuelle følelser slik at barnet blir klar til å prøve igjen.

Voksenrollen

Voksenrollen for oss er å se livet fra barnets perspektiv. Vi setter barnet først, tar ansvar, og bygger en god relasjon til barna. Vi må legge rammer og føringer for barna slik at hverdagen oppleves som trygg og forutsigbar. Trygghets sirkelen er et godt redskap å ta utgangspunkt i for å definere voksenrollen. Vi skal være større, sterkere, klokere og god. Så lenge det er mulig skal vi følge barnets behov, og når det er nødvendig tar vi ledelsen. Som voksen i barnehagen vil vi være tilgjengelige, observante, med-undrende og deltakende. Vi tar imot barnet når det trenger oss, beskytter, trøster, viser godhet for, anerkjenner og setter ord på følelsene til barnet. På den måten kan barna være trygge på oss, på at vi gir de rom til å være seg selv, og trygge på at de kan

komme til oss når de trenger det. Vi må også være tålmodige ved å gi rom til å la barna få tenke og respondere. Som gode rollemodeller skal voksne også være inkluderende ved å involvere barna i aktiviteter og samtaler.

I voksenrelasjoner mellom både ansatte og foreldre skal vi også være inkluderende og vise omsorg overfor hverandre. Vi skal være imøtekomende og anerkjennende og vise oss som gode rollemodeller.

Den respekten vi viser for barna, skal også gjenspeiles i møte med foreldre og andre ansatte.

Mangfold

Vi i vår barnehage er opptatt av at barn og voksne blir anerkjent for den de er. Her er det ingen faste rammer for hvordan man skal være seg selv, men selvet som er i fokus.

Alle kulturer, legninger, ulikheter og særegenheter er like velkomne hos oss. Ulikheter skaper en berikelse i vår hverdag, og alle skal lære seg å respektere ulikhetene blant oss, akkurat som de er.

Mangfold er noe vi er opptatt av å formidle fra tidlig alder, slik at dette blir et grunnleggende menneskesyn for barn i vår barnehage. Vi har ulike tema gjennom barnehageløpet, som belyser mangfoldet konkret for barnet, og hva dette begrepet inneholder og betyr for oss.

Eksempel på dette kan være å bli kjent med andre kulturer, ulike handicap eller pride.

Fysisk aktivitet og friluftsliv

I løpet av barnehagedagen har alle barn behov for både fysisk aktivitet og hvile. Vi som er ansatt i barnehagen må legge til rette for at barna får dekket behovet for begge deler. Hva som er hviling avhenger av alder og personlighet, og hva det er som skal hviles, kroppen eller hodet?

På småbarn har barna som regel behov for å sove en stund midt på dagen, tidlig i oppstarten har man kanskje behov for flere sovestunder. Selv om forskjellig døgnrytme hos barna kan være en utfordring for personalet legger vi til rette for at barna skal få den hvilen og søvnen de behøver.

Primære behov som nærhet, mat og hvile skal alltid komme først.

Dette gjelder selvfølgelig gjennom hele barnehageløpet, og for alle etter behov.

Friluftsliv tilrettelegger vi for på hver avdeling i de ulike aldersgruppene. Her er det å bli glad i naturen ved gode opplevelser, fysisk fostring og mestring, som er i fokus.

Livsmestring og helse

Vi i Sluppen barnehage ønsker i samarbeid med foresatte å gi barna en solid start på livet – fordi en god barndom varer livet ut. Vi ønsker å løfte verdien av samarbeidet for barnets beste, da ser vi at vi får de gode resultatene.

Livsmestring og helse er noe som inngår i alle deler av barnehagen - på tvers av alt vi gjør så skal vi bidra til

Livsglede

Trivsel

Fellesskap

Følelse av egenverd

Forebygge krenkelser og mobbing

Det er i relasjoner og samspill vi lærer hverandre og oss selv å kjenne, trygge gode voksne er en forutsetning for dette i barnehagen. I Sluppen barnehage bruker vi tiden godt for å bli kjent med barnet på barnets premisser og vi bruker tiden til å bygge en god tilknytning. Vi jobber alltid for å være sensitive, tydelige og varme voksne. Det er på den måten vi som personal får

støttet barna i møte med andre for å lære de å sette ord på/bli kjent med følelser i seg selv og andre. Vi skal støtte barna til å håndtere utfordringer og lære gi de verktøy til å håndtere seg selv.

I barnehagen vår skal vi fremme barns bevegelsesglede, utfordre barna motorisk samt være en arena for daglig fysisk aktivitet. Det er viktig å bli kjent med kroppen sin og lære seg om egne og andres grenser. Vi har flotte rom hvor vi innendørs kan øve oss på dette i fysisk lek og et stort uteområde som byr på varierte utfordringer.

Arbeidsmåter

Arbeidsmåtene skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og gi barn mulighet til medvirkning. Personalet sørger for varierte aktiviteter, som tilpasses enkeltbarn, barnegruppen og miljøet. Dette gjør innholdet variert og spennende og skaper engasjement, interesse og motivasjon for barna.

Progresjon

Vi legger til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av det fysiske miljøet.

Rammeplanen sier at progresjon innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang.

Alle barna opplever progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen legger til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter. Personalet utvider og bygger videre på barnas interesser og gir barna varierte erfaringer og opplevelser.

Barn får utfordringer tilpasset sine egne erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Personalet i barnehagen skal:

- oppdage, følge opp og utvide det barna allerede er opptatt av.
- planlegge og tilrettelegge for progresjon i barnehagens innhold for alle barn.
- bidra til at barna får mestringsopplevelser og samtidig har noe å strekke seg etter.
- legge til rette for fordypning, gjenkjennelse og gjentakelse i barnehagens innhold og arbeidsmåter.
- introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye opplevelser og erfaringer.
- sørge for progresjon gjennom bevisst bruk av materialer, bøker, leker, verktøy og utstyr og gjøre disse tilgjengelig for barna.

Digital praksis

Ved å benytte digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet støttes barnas lek, kreativitet og læring, og bidrar til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn. Personalet skal utøve digital dømmekraft, vurdere barnas alder og modning, og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier.

Barnehagens arbeid med formål og innhold

Hvordan barnehagen jobber for å omsette rammeplanens formål og innhold, og synliggjøre barnehagens tilpasning til pedagogiske praksis

Rammeplanen sier:	I Sluppen barnehage skal personalet:
<p>-Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen.</p> <p>-I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang.</p> <p>-Arbeid med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal sees i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.</p> <p>-Barnehagen skal være en kulturarena hvor barna er medskapere av egen kultur i en atmosfære preget av humor og glede.</p> <p>-Barnehagens fysiske miljø skal være trygt og utfordrende og gi barna allsidige bevegelseserfaringer.</p> <p>-Personalet skal utforme det fysiske miljøet slik at alle barn får muligheter til å delta aktivt i lek og andre situasjoner, og slik at leker og materiell er tilgjengelig for barna.</p>	<p>-bruke "Trygghets sirkelen" som utgangspunkt for hvordan vi møter barna, som "trygg base" og "sikker havn".</p> <p>-arbeide med å skape sterke barnefellesskap, -at alle barn skal oppleve å være deltagende i et fellesskap</p> <p>-la barnas initiativ og interesse være et utgangspunkt for skapende aktiviteter med leker og materialer</p> <p>-legge til rette for at barna møter alle fagområder i rammeplanen gjennom tilpassede aktiviteter.</p> <p>-legge til rette for at barn kan leke med sine jevnaldrende i aldersinndelte grupper, der mål, innhold og det fysiske miljøet er tilrettelagt for den enkelte barnegruppe</p> <p>-oppmuntre og motivere barn til motorisk aktivitet i et allsidig ute- og innemiljø, for å oppnå mestringsopplevelser.</p>

Hvordan barnehagen skal ivareta barns behov for omsorg

Rammeplanen sier:	På Sluppen barnehage skal personalet:
<p>-omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet.</p> <p>-barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre</p> <p>-barna skal oppleve å bli sett, forstått og respektert, og få den hjelp og støtte de har behov for</p> <p>-barnehagen skal legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring</p> <p>-barnehagen skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas omsorgshandlinger</p>	<p>-er de voksne sensitive med gode relasjoner til hvert enkelt barn</p> <p>-å være varme, støttende og omsorgsfulle voksne, som er oppmerksomme på barnas behov, og gir respons på deres verbale og nonverbale initiativ</p> <p>-jobber vi med "Trygghetssirkelen"(Circle of security); Trygg base/sikker havn, der voksne alltid er "større, sterkere, klokere og god"</p> <p>-støtte og hjelpe barna til å inngå i relasjoner med hverandre</p> <p>-gis barna de nødvendige rammer for ei god utvikling-</p> <p>-å støtte og oppmuntre barna til å vise omsorg for andre og til selv å kunne ta imot omsorg</p> <p>-bidra til at barna kan utvikle tillit til seg selv og andre</p>

Hvordan barnehagen skal ivareta barns behov for lek

Rammeplanen sier:	På Sluppen barnehage skal personalet:
<ul style="list-style-type: none">-leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes-barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur-leken skal være en god arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling-barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne-barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek, -alene og sammen med andre	<ul style="list-style-type: none">-gi barna stort rom til å uttrykke seg gjennom leken, og vise sine følelser, behov, ønsker, tanker og meninger-legge til rette for at barna blir kjent med seg selv og andre gjennom leken-organisere tid, rom og materialer, slik at barna blir inspirert til ulike typer lek.-arbeide for et inkluderende miljø der alle barn kan delta og utvikle seg i leken.-legge rammer og veilede barna hvis uheldige samspillsmønstre utvikler seg

Hvordan barnehagen skal fremme danning

Rammeplanen sier:	På Sluppen barnehage skal personalet:
<p>-Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltagelse i demokratiske fellesskap.</p> <p>-Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes og følges opp.</p> <p>-Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet.</p> <p>-Barnehagen skal bidra til å fremme barnas tilhørighet til samfunnet, natur og kultur.</p> <p>-Barna skal få delta i beslutningsprosesser og utvikling av felles innhold.</p> <p>-Barna skal støttes i å uttrykke synspunkter og skape mening i den verden de er en del av</p> <p>-Gjennom samspill, dialog, lek og utforskning skal barnehagen bidra til at barna utvikler kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evne til å yte motstand og handlingskompetanse, slik at de kan bidra til endringer.</p>	<p>-støtte barna til å lære å stå opp for seg selv, og mestre fellesskapet.</p> <p>-støtte barnas aktivitet og engasjement til å være en positiv bidragende faktor i fellesskapet.</p> <p>-tilrettelegge for meningsfulle opplevelser og støtte barnas identitetsutvikling og positive selvforståelse</p> <p>-synliggjøre og verdsette ulike behov, meninger og perspektiver i fellesskapet.</p> <p>-la barna delta i demokratiske prosesser, der deres perspektiver og handlinger blir verdsatt og får betydning for planer og aktiviteter</p> <p>-synliggjøre og fremheve mangfold og ulikhet som grunnlag for opplevelser, utforskning og læring.</p>

Hvordan barnehagen skal fremme læring

Rammeplanen sier:	I Sluppen barnehage skal personalet:
<p>-I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre.</p> <p>-Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling.</p> <p>-Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser.</p> <p>-Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt.</p> <p>-Barna skal få bruke hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser.</p> <p>-Barnehagen skal bidra til læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring.</p>	<p>-sørge for at alle barn inngår i verdifulle læringsprosesser, der lek og læring går over i hverandre</p> <p>-legge til rette for at alle barn kan bidra i egen og andres læring</p> <p>-sørge for at å fremme trivsel og allsidig utvikling gjennom helhetlige læringsprosesser.</p> <p>-la barna lære med hele seg, der tanker, følelser, blikk, samspill, bevegelse, opplevelser og erfaringer inngår i prosessen</p> <p>-er oppmerksom på barnas interesser og engasjement og legger til rette for læring i ulike situasjoner og aktiviteter</p> <p>-legge til rette for at alle barn får varierte opplevelser, erfaringer, utfordringer og mestringsopplevelser ut ifra deres nivå.</p> <p>-sørge for at barn som trenger ekstra støtte, i samarbeid med foreldre og hjelpeapparatet, får den hjelp barnet har behov for.</p> <p>-utvide barnas erfaringer og sørge for progresjon og utvikling i barnehagens innhold</p>

Hvordan barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap

Rammeplanen sier:	I Sluppen barnehage skal personalet:
<p>-sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre, og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill</p> <p>-I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne</p> <p>-Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap</p> <p>-Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov</p>	<p>-legge til rette for at vennskap skal kunne dannes.</p> <p>-alle barn skal støttes til å ta initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner.</p> <p>-være bevisst sin rolle som forbilder i hvordan man omgås med mennesker</p> <p>-ha samtaler med barna om normer for samhandling.</p> <p>-støtte barna i å ta andres perspektiv og reflektere over egne og andres følelser, opplevelser og meninger.</p> <p>-støtte barna i å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger i konflikter</p> <p>-Forebygge, stoppe og følge opp uheldige situasjoner som utestenging, mobbing og krenkelser.</p>

Hvordan barnehagen skal fremme kommunikasjon og språk

Rammeplanen sier:	På Sluppen barnehage skal personalet:
<ul style="list-style-type: none">-Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirkes av alle sider ved barnets utvikling.-Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening.-Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk, herunder tegnspråk.-Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling.-I barnehager for samiske barn i samiske distrikt skal barnehagen fremme barnas samiskspråklige kompetanse	<ul style="list-style-type: none">-støtte barnas verbale og nonverbale språkutvikling, ved at de involveres i samspill og samtaler-ha en bevissthet om sin rolle som språklige forbilder.-gi barna varierte og positive erfaringer med å bruke språk som kommunikasjonsmiddel, og for å uttrykke egne tanker, behov og følelser.-observere barnas kommunikasjon og språk og bidra med tiltak til barn som trenger ekstra hjelp og støtte i språkutviklingen.-tegn til tale er en kommunikasjonsform som brukes for å støtte enkelte barn i språkutviklingen, der tale ledsages av tegn.-bidra til at språklig mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen, og samtidig støtte flerspråklige barn i å bruke morsmålet sitt.

Hvordan synliggjøre at barns og foreldres medvirkning bringes inn i planleggingsarbeidet, og hvordan barnehagen vurderer sitt pedagogiske arbeid

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Barn og voksne har rett til medvirkning i disse prosessene. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplan.

Rammeplanen sier:	I Sluppen barnehage:
<ul style="list-style-type: none">-Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet.-Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet-Alle barn skal få erfare å få innflytelse på ting som skjer i barnehagen-Barnehagen skal være bevisst på barnas ulike uttrykksformer og til rette for medvirkning i samsvar med deres alder og modenhet.	<ul style="list-style-type: none">-blir barnas synspunkter hørt.-får barna delta i planleggingen av ulike aktiviteter i hverdagen-gjennom samtaler får barna komme med egne synspunkter og egne forslag til aktiviteter.-tilrettelegger vi miljøet og materialene utifra barnas ønsker og interesser.-tar vi hensyn til barnas alder og modning når det gjelder medvirkning og medbestemmelse.

-Barnehagen skal tilrettelegge for foreldresamarbeid og god dialog med foreldrene.

-foreldresamarbeidet foregår både på individnivå og i gruppe.

-Både foreldre og personalet må forholde seg til at barnehagen har et samfunnsmandat og verdigrunnlag, som det er barnehagens oppgave å forvalte

-Foreldreråd og samarbeidsutvalg gir mulighet for å ivareta foreldrenes kontakt med barnehagen på en aktiv måte

-Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet, og skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen.

-planleggingen synliggjør hvordan barnehagen fortolker og realiserer rammeplanen og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten.

-oppfordrer vi foreldre til å aktivt delta i det daglige samarbeidet om barnas hverdag, gjennom informasjonsutveksling ved levering og henting.

-ønsker vi tilbakemeldinger dersom noe skulle virke uklart

-oppfordrer vi foreldre til aktivt å komme med innspill til det pedagogiske arbeidet i barnehagen.

-gjennomfører vi foreldresamtaler og foreldremøter, der vi inviterer foreldre til aktivt å delta for en best mulig hverdag for enkeltbarn og barnegruppen.

-bruker vi "Kidplan" for en tett dialog med foreldrene og for å dele bilder fra barnehagen

-personalet i barnehagen har god kompetanse på barns trivsel og utvikling

-personalet tar utgangspunkt i barnas interesser og dokumentasjon, og samarbeider om å utarbeide planer, for korte og lengre perioder.

-personalet bruker avdelingsmøter og plantid til å samarbeide om vurderings- og planleggingsarbeid.

<p>-planleggingen må baseres på kunnskap om barns trivsel og allsidig utvikling, individuelt og i gruppe. Den skal også baseres på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foreldre</p> <p>-Barnehagen utarbeider en årsplan, som er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser.</p> <p>-For å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med lovverket og rammeplanen, vurderer personalet jevnlig det pedagogiske arbeidet, ved å beskrive og analysere og fortolke ut fra gjeldende planer.</p> <p>-Felles refleksjoner over det pedagogiske arbeidet gir personalet et utgangspunkt for videre planlegging og gjennomføring, og utvikling av barnehagen som pedagogisk virksomhet</p> <p>-Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og</p>	<p>-bruker vi personalmøter, refleksjonsmøter og planleggingsdager til refleksjon, vurdering, utvikling og planlegging.</p> <p>-Årsplanen revideres og utvikles årlig.</p> <p>-vurderes det pedagogiske arbeidet fortløpende.</p> <p>-vurderinger skjer både muntlig og skriftlig, ved refleksjoner og evalueringer</p> <p>-vurderinger legges til grunn for utarbeidelse av nye planer</p> <p>-brukes pedagogisk dokumentasjon som et arbeidsverktøy for å dokumentere, planlegge og vurdere og utvikle det pedagogiske arbeidet</p>
--	---

<p>rammeplanen, og skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten.</p> <p>-Dokumentasjonen brukes for å gi enkeltbarn og barnegruppen er tilrettelagt tilbud, og kan gi grunnlag for å tilpasse og videreutvikle det pedagogiske arbeidet</p>	<p>-deler vi dokumentasjonen med foreldrene for å synliggjøre den pedagogiske virksomheten.</p>
---	---

Hvordan barnehagen arbeider med tilvenning av nye barn, samt ivaretar samarbeid og sammenheng med skolen

Når barnet begynner i barnehagen

Rammeplanen sier:	I Sluppen barnehage:
<p>-Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen</p> <p>-Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom, slik at barnet får bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn.</p> <p>-Når barnet begynner i barnehagen skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden, slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære.</p>	<p>I Sluppen barnehage:</p> <p>-deltar vi i prosjektet "Liten og ny" i regi av Trondheim kommune.</p> <p>-får barn og foreldre god tid til å bli kjent med barnehagen gjennom besøksdager i forkant av oppstarten</p> <p>-tilpasses oppstarten hvert enkelt barn og foreldre.</p> <p>-tar personalet utgangspunkt i "Trygghetssirkelen" i møte med barn og foreldre</p>

Overganger innad i barnehagen

I Rammeplanen:	I Sluppen barnehage:
-Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter avdeling.	-gjennomfører vi en "tilvenningsperiode" i forkant av overgangen, der barna besøker sine nye avdelinger og blir kjent med nye barn og personal.

Overgangen mellom barnehage og skole

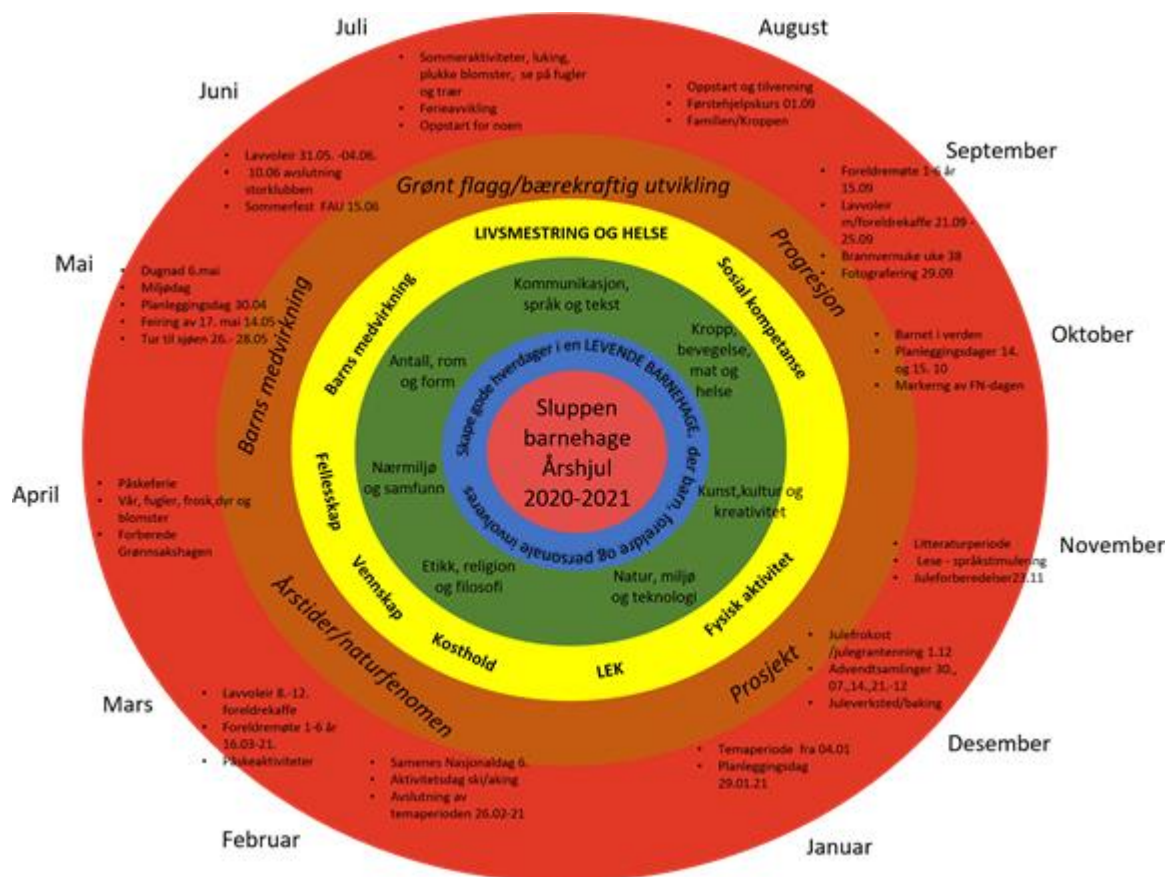
I Rammeplanen:	I Sluppen barnehage:
<p>-Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning.</p> <p>-Barnehagen og skolen bør utveksle kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeid og tilbudet til de eldste barna i barnehagen, deres overgang til og oppstart i skolen.</p> <p>-Barnehagen må ha samtykke fra foreldrene for å dele opplysninger om enkeltbarn med skolen.</p> <p>-De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen.</p>	<p>-samarbeider personalet med foreldrene for å ruste barn til å møte skolehverdagen med positivitet og entusiasme.</p> <p>-arbeider personalet systematisk for at barna skal mestre egen hverdag og håndtere situasjoner de kommer i.</p> <p>-har "Storklubben" ekstra pedagogressurs gjennom hele året, for å kunne planlegge og gjennomføre et tilpasset, pedagogisk opplegg for alle barna i gruppa.</p> <p>-følger vi veilederen fra Trondheim kommune "fra barnehage til skole og SFO."</p>

-Barnehagen skal legge til rette for at de eldste barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen.

-Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.

-Barna skal få bli kjent med hva som skjer i skolen og skolefritidsordningen.

Barnehagens årshjul

FAGOMRÅDENE

Rammeplanen sier at fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen ser fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene er en gjennomgående del av barnehagens innhold.

Barnas lek, engasjement og medvirkning er utgangspunktet for arbeidet med fagområdene. Sammen med barnehagens verdigrunnlag og formål, gir dette retning for det daglige arbeidet. Gjennom barnas ulike uttrykk og meninger skapes lærende fellesskap, der kunnskaper og ferdigheter utvikles gjennom undring, utforsking og skapende aktiviteter. I barnehagen møter barna ulikt materiell og utstyr, teknologi og digitale verktøy, bøker, spill og musikk i arbeidet med fagområdene.

<p>Rammeplanen sier at gjennom Kommunikasjon, språk og tekst skal barnehagen bidra til at barna:</p>	<p>Personalet i Sluppen barnehage:</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Uttrykker sine følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter. - Bruker språk til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter - Videreutvikler sin begrepsforståelse og bruker varierte ordforråd. - Leker, improviserer og eksperimenterer med rim, rytme, lyder og ord. - Møter et mangfold av eventyr, fortellinger, sagn og uttrykksformer. - Opplever spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale. - Utforsker og gjør seg erfaringer med ulike skriftspråsuttrykk, som lekeskrift, tegning, bokstaver, gjennom lese- og skriveaktiviteter. 	<ul style="list-style-type: none"> - Skaper varierte språkmiljø, der de har bevissthet rundt den daglige samtalen, det aktive språket som foregår mellom voksne og barn, både verbalt og nonverbalt. - Synliggjør språklig og kulturelt mangfold og støtter barnas ulike uttrykk og identitet. - fremmer mangfoldet i kommunikasjon, språk og andre uttrykksformer. - fremmer gleden ved å kommunisere med andre, uavhengig av alder og modning. - bruker "tegn til tale" sammen med enkeltbarn og grupper, for å understøtte det verbale språket - Bøker, bilder og konkrete i ulike tema er en del av hverdagen. - Samtaler og fortellinger rundt måltid - Samlingsstunder med sang, tegn-til-tale tegn, fortellinger og dagsplan. - støtter barna til å leke og fabulere med språk, lyder rytme, rim og regler - Lydbok, musikk, teater og drama

<p>Rammeplanen sier at gjennom Kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna:</p>	<p>Personalet i Sluppen barnehage:</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Opplever trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt. - Blir kjent med egne behov, får kjennskap til menneskekroppen og utvikler gode vaner for hygiene og et variert kosthold. - Videreutvikler motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper. - Opplever å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer. - Blir trygge på egen kropp, får en positiv oppfatning av seg selv og blir kjent med egne grenser. - Setter grenser for egen kropp og respekterer andres grenser. - Får innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid. 	<ul style="list-style-type: none"> - liker å være ute i all slags vær, med fokus på mestring og positive opplevelser både innenfor barnehagens gjerder og utenfor i skogen hvor man får erfare naturlige utfordringer med terreng og føre. -er aktiv og tilstedeværende for å støtte og utfordre barna i lek og mestring. - Har et innemiljø med mulighet for varierte aktiviteter - Arrangerer fire lavvoleire i løpet av året; høst, vinter, vår (alle i bymarka) og sommer (tilbringes ned ved fjæra). - Bidra til at barna kan tilegne seg gode vaner, holdninger og kunnskaper om kost, hygiene, aktivitet og hvile. - Tilbereder mat sammen med barna flere ganger i uka og har fokus på at måltid skaper glede, deltakelse, samtaler og fellesskapsfølelse. - Har temaperiode med fokus på barn og egen kropp, likheter og ulikheter og bidrar til utvikling av et bevisst forhold til retten til å bestemme over egen kropp og respekt for andres grenser.

<p>Rammeplanen sier at gjennom Kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til:</p>	<p>Personalet i Sluppen barnehage:</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Har tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer. - Tar i bruk fantasi, kreativ tenking og skaperglede. - Bearbeider inntrykk og følelser i møte med kunst, kultur og estetikk gjennom skapende virksomhet ute og inne. - Møter et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykksformer og utforsker og deltar i kunst- og kulturopplevelser sammen med andre. - Bruker ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk. - Opplever glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet. 	<ul style="list-style-type: none"> -tilbyr barna ulike materialer, som de kan bruke i kreative prosesser -er oppmerksomme på barnas ulike kulturelle uttrykk, viser respekt for deres ytringsformer og fremme lyst til å gå videre i utforskning av de estetiske områdene. - lar barna medvirke i temaperioder til å lage kostymer og kulisser og spiller teater selv og inviterer andre aktører inn for å spille teater for oss - Vi deltar i ulike opplegg knyttet til “den kulturelle barnehagesekken”. - inspirerer barna til sang, dans og musikk, som er en naturlig del av hverdagslivet i barnehagen - Vi utformer rommene slik at de skal inspirere barna til ulike typer rollelek -er lydhøre, anerkjennende og imøtekommende overfor barns egen tradisjonskultur og barnekultur. -er lyttende og oppmerksomme på barnas ulike kulturelle uttrykk, vise respekt for deres ytringsformer og fremme lyst til å gå videre i utforskning av de estetiske områdene.

	<ul style="list-style-type: none"> - motiverer barna til å uttrykke seg gjennom musikk, dans, drama og annen skapende virksomheter, og gir dem mulighet til å utvikle varierte uttrykksformer. - synligjør og skaper estetiske dimensjoner i barnehagens inne- og uterom.
--	---

<p>Rammeplanen sier at gjennom Natur, miljø og teknologi skal barnehagen bidra til:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opplever og utforsker naturen og naturens mangfold. - Får gode opplevelser med friluftsliv året rundt. - Opplever, utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover. - Får kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lærer av naturen og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen. - Får kunnskap om dyr og dyreliv. - Lager konstruksjoner av ulike materialer og utforsker muligheter som ligger i redskaper og teknologi. - Får kjennskap til menneskets livssyklus. 	<p>Personalet i Sluppen barnehage:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bruker den unike naturen rundt barnehagen, der vi legger til rette for varierte naturopplevelser og bruker naturen som arena for lek, undring, utforskning og læring. - Har fokus på “å være gjest i naturen” sammen med barna, slik at barna utvikler forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen og ikke etterlater “spor” der vi ferdes. - Har med oss utstyr til utforskning på tur: forstørrelsesglass, digitale mikroskop, kamera osv - Barna får utforske digitale verktøy, som for eksempel ipad og pc - Gjennomfører “Vitenskapsuke” hvert år, der barna får utforske og utføre eksperimentere med teknologi og naturfenomener.
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Gi barna tid og anledning til å stille spørsmål, reflektere og lage egne forklaringer på problemstillinger, og til å delta i samtaler om det de har erfart og opplevd. - Synliggjøre naturfenomener og reflektere sammen med barna om sammenhenger i naturen.
--	--

<p>Rammeplanen sier at gjennom Antall, rom og form skal barnehagen bidra til:</p>	<p>Personalet i Sluppen barnehage:</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Oppdager og undrer seg over matematiske sammenhenger. - Utvikler forståelse for grunnleggende matematiske begreper. - Leker og eksperimenterer med tall, mengde og telling og får erfaring med ulike måter å uttrykke dette på. - Erfarer størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse. - Bruker kroppen og sansene for å utvikle romforståelse. - Undersøker og gjenkjenner egenskaper ved former og sorterer dem på forskjellige måter. - Undersøker og får erfaring med løsning av matematiske problemer og opplever matematikkglede. 	<ul style="list-style-type: none"> -har samarbeidet med "Matematikksenteret", og deltatt sammen med barnegrupper på opplegg knyttet til matematikkglede. - benytter utsyr for at barna skal utforske og eksperimentere matematiske sammenhenger -er oppmerksomme på matematikken i hverdagslivet, og motiverer barna til å sortere, sammenligne, stille spørsmål og finne løsninger - bruker bøker, spill, musikk, digitale verktøy, naturmaterialer, leker og utstyr for å inspirere barna til matematisk tenking. - gjennom å lese bøker og annen litteratur stimuleres barnas nysgjerrighet og undring

	<ul style="list-style-type: none"> - gjennom ulike spill og leker deltar barna i naturlige omgivelser, der barna utforsker og oppdager matematikken i hverdagen - styrker barnas nysgjerrighet, matematikkglede og interesse for matematiske sammenhenger med utgangspunkt i barnas uttrykksformer. - legger til rette for matematiske erfaringer gjennom å berike barnas lek og hverdag med matematiske ideer og utdypende samtaler. - stimulerer og støtter barnas evne og utholdenhet i problemløsning.
--	--

<p>Rammeplanen sier at gjennom Etikk, religion og filosofi skal barnehagen bidra til:</p>	<p>Personalet i Sluppen barnehage:</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Får kunnskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og blir kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen. - Utforsker og undrer seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål. - Får kunnskap til, forstår og reflekterer over grunnleggende normer og verdier. 	<ul style="list-style-type: none"> - møter barnas spørsmål med respekt, og undrer seg sammen med barna - møter barnas ulike kulturer og religioner i barnehagen og utvikler likeverd, respekt og toleranse for det som er forskjellig - gir barna muligheter til å delta i samtaler rundt sentrale verdier og holdninger - markerer høytider og merkedager, slik at barna blir kjent med ulike tradisjoner

<ul style="list-style-type: none"> - Får en forståelse for at det finnes mange ulike måter å forstå ting på og leve sammen på. - Utvikler interesse og respekt for hverandre og forstår verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap. 	<ul style="list-style-type: none"> - formidler fortellinger og skaper rom for barnas opplevelser, samtaler, erfaringer og tanker om religion, livssyn, etikk og eksistensielle temaer. - utforsker og undrer seg over eksistensielle, etiske, religiøse, livssynsmessige og filosofiske spørsmål sammen med barna. - bidrar til å utvikle barnas toleranse, interesse og respekt for hverandre og mennesker med ulik kulturell, religiøs eller livssynsmessig tilhørighet. - gir barna kjennskap til og markerer merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarven og andre religioner og livssyn som er representert i barnehagen. - samtaler med barna om religiøse og kulturelle uttrykk og være bevisst på hvordan egen deltakelse kan støtte og utvide barnas tenkning. - identifiserer verdikonflikter i hverdagen, reflekterer over verdiprioriteringer og holdninger og har et bevisst forhold til hvordan disse kommer til uttrykk i arbeid med barna.
---	---

<p>Rammeplanen sier at gjennom Nærmiljø og samfunn</p>	<p>I Sluppen barnehage:</p>
---	-----------------------------

skal barnehagen bidra til:	
<ul style="list-style-type: none"> - Oppmuntre til å medvirke i egen hverdag og utvikler tillit til deltakelse i samfunnet. - Erfarer at alle får utfordringer og like muligheter til deltakelse. - Utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt. - Blir kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner. - Blir kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer. - Blir kjent med at samene er Norges urfolk, og får kjennskap til samisk kultur. - Får kjennskap til nasjonale minoriteter. 	<ul style="list-style-type: none"> - Gjennom å gå på tur i nærmiljøet, blir barna kjent med de nærliggende områdene - Besøker ulike severdigheter og attraksjoner i byen - Markerer samefolkets dag - Gjennom et opplegg knyttet til FN-dagen, blir barna kjent med barnekonvensjonen og betydningen av menneskerettighetene - Sørge for at barna erfarer at deres valg og handlinger kan påvirke situasjonen både for dem selv og for andre. - Introdusere barna for personer, steder og samfunnsinstitusjoner i nærmiljøet for å skape tilhørighet og hjelpe barna med å orientere seg og ferdes trygt. - Gi barna like muligheter, fremme likestilling og motvirke diskriminering, fordommer, stereotyper og rasisme. - Gi barna forståelse av at samfunnet er i endring, og at de inngår i en historisk, nåtid og fremtidig sammenheng. - Gjøre barna kjent med samisk kultur og levesett og knytte det samiske perspektivet til merkedager og hverdagsliv, kunst og kultur og mattradisjoner. - Gi barna begynnende kjennskap til betydningen av menneskerettighetene, spesielt barnekonvensjonen.

